

OBSAH I. DÍLU

Předmluva	13
Úvodem	15
FYSIOLOGIE KRVE	19
Úkoly krve	19
Všeobecně o krvi	21
Viskozita krve	23
Srážení krve	24
Odchylky normálního postupu srážení krve	32
Zábrana srážení krve	33
Látky urychlující srážení krve	34
Krevní plasma	34
Funkční součástky krevní plasmy	34
Vztah specifické váhy plasmy ke koncentraci bílkovin	40
Význam minerálních látek obsažených v plasmě	44
Látky přenášené krevní plasmou	47
Buněčné útvary krevní	51
Výkony bílých krvinek	55
Regulace tvorby leukocytů	58
Zánik bílých krvinek	60
Výkony červených krvinek	61
Sedimentace erythrocytů	61
Haemolysa	64
Vznik, doba života a zánik červených krvinek	66
Vztah železa k haematopoeze	69
Zrání erythrocytů a princip antianemický	70
Normální mechanismus zániku erythrocytů	71
Normální mechanismy porušování erythrocytů	71
Krevní destičky	72
Haemoglobin	73
Disociační křivka oxyhaemoglobinu	74
Chemie a fyzikální chemie haemoglobinu	79
Osud krevního barviva v organismu	82
Odvozeniny krevního barviva	83
Obsah haemoglobinu v lidské krvi	88
Udržování stálé aktuální reakce krve	89
Stáloreakčnost krve	92
Ochranné vlastnosti krve	95
Množství cirkulující krve	108
Problémy transfuse po ztrátách krve a v šoku	110
FYSIOLOGIE KREVNÍHO KOLOBĚHU	118
Fysiologie srdce (srdečního svalu)	119
Práce srdeční	120
Přeměna srdeční činnosti v práci	121
Fysiologické základní vlastnosti srdečního svalu	125

Fysiologie chlopenního aparátu	129
Stavba a funkce chlopní	129
Srdeční zvuky	132
Fysiologie vzniku systolického podráždění a jeho rozvod srdcem	133
Přirozené systolické podněty	133
Myogenní a neurogenní theorie původu automatie srdeční	136
Srdeční blok	137
Stanniusovy pokusy	139
Bližší charakteristika dráždivosti srdce	140
Průběh činnostních proudů srdečních při postupu systoly	143
Hlavní elektrická osa srdeční	153
Souhra práce myokardu a činnosti chlopní při srdeční akci	156
Funkční zbytnění a rozšíření srdce, normální a patologické	158
Srdeční dilatace	160
Krevní oběh foetu	161
Fysiologie cévního systému	162
Fyzikální předpoklady proudění tekutiny v trubicích	162
Pojem pružníku	165
Význam elasticity a elastické roztažlivosti stěny velkých cév	166
Tlakový spád a poměry úhrnného průřezu v koloběhové soustavě	173
Krevní tlak	178
Vliv zemské tíže na tlakové poměry	184
Minutové cirkulační množství a jeho měření	186
Přízpusobování oběhu potřebě krve v orgánech	192
Řízení minutového cirkulačního objemu spoluprací srdce, krevních reser- voárů a srdečního svalstva	194
Innervace srdce	196
Sympatická innervace srdce	201
Činitelé mimosrdeční, působící na srdeční činnost	204
Řízení krevního přídělu	205
Cévní innervace	210
Ústředí vasomotorická a jejich činnost	214
Výživa srdce	215
Funkční anatomie výživy srdce	218
Dosažení zvýšeného průtoku krve orgány	220
Místní chemické řízení průtoku krve	222
Samoúprava krevního koloběhu	224
Fysiologie kapilárního úseku cirkulačního systému a systému lymfatického	232
Cévní reakce při poraněních	237
Tkáňový mok, vlastní vnitřní prostředí tkáňových buněk	237
Arteriolo-venosní spoje	241
Lymfa	242
Průtok krve lymfatickými cévami	243
Cévní reakce při zánětlivých dějích	244
FYSIOLOGIE DÝCHÁNÍ	246
Tlakové změny v průběhu dýchání	250
Vnitroplicní tlak	251
Intrathorakální tlak	252
Mechanismus vdechu a výdechu	253
Dýchací svaly výpomocné	256
Ventilační různost jednotlivých částí plic	257
Celková kapacita a ventilace plic	257

Vitální kapacita plic	259
Vlastní ventilace plic	262
Mrtvý prostor dýchání	263
Vzduch alveolární	264
Význam horních cest dýchacích	265
Složení vydechnutého vzduchu	265
Výměna dýchacích plynů mezi alveolárním vzduchem a krví	265
Řízení ventilace plic podle potřeb organismu	272
Způsob činnosti dýchacího ústředí	273
Význam vyšších ústředí	275
Reflexní řízení dechů cestou nervovou	277
Zásah ochranných reflexů do dýchání	280
Vliv reflexů ze svalových a kloubních receptorů a z receptorů pravého srdce	281
Reflexní chemická kontrola činnosti dýchacího ústředí	282
Řízení dechů humorálními podněty na dýchací ústředí přímo působícími	286
Vzájemná souvislost mezi obsahem CO ₂ ve vdechovaném vzduchu a velikostí plicní ventilace.	288
Vliv koncentrace volných vodíkových iontů na dýchání	293
Způsob vlivů CO ₂ na dýchací ústředí	294
Pneumotaxické ústředí	297
Vlastnosti izolovaného dýchacího ústředí	300
Vztah obou inhibičních mechanismů k rytmu dýchání	301
Funkční organizace mechanismů řídicích dýchání	301
Mechanismus motoneuronů dýchacího ústředí	302
Vagový inhibiční mechanismus	303
Pneumotaxický inhibiční mechanismus	303
Vlivy stimulující dýchání při tělesné práci a cvičení	304
Vzájemné vztahy mezi dýcháním a krevním oběhem	305
Reflektorické nervové vztahy mezi krevním oběhem a dýcháním	307
Dýchací funkce krve	308
Krevní plyny	308
Kyslíčník uhličitý	311
Přenos kyslíčníku uhličitého krví	311
Zásobování tkání kyslíkem	318
Fysiologie dýchání vzhledem k ochraně před bojovými látkami	319
Toxicita kyslíku	322
Účin přechodu z prostředí o zvýšeném tlaku vzduchu do normálních poměrů	322
Problém mrtvého bodu a „druhého dechu“	323
Tkáňové dýchání a mechanismy biologických oxydací	325
Oxydace a redukce	326
Mechanismus biologických oxydací	328
Theorie Warburgova	330
Warburgův dýchací ferment, cytochromoxydasa	331
Theorie Wielandova	334
Kodehydrasy	335
Diaforasy	337
Warburgův žlutý ferment	338
Dýchací fermenty v přehledu	339
Nahlédnutí do oxydoredukcí, jimž podléhají jednoduché katabolity při intermediárním metabolismu	344
Systém Szent-Györgyiův	345
Systém Krebsův	345
Anaerobiosa a anoxybiosa	350

FYSIOLOGIE VÝŽIVY	352
Význam přijímání potravy	352
Živné látky	360
Fysiologie trávení a zažívání	366
Trávení v dutině ústní	367
Kousání a žvýkání	367
Sekrece slin	368
Složení sliny	371
Chemické působení slin	374
Polykání	375
Trávení žaludeční	376
Chemické působení žaludeční šťávy	377
Sekreční mechanismus žaludeční šťávy	379
Vznik HCl žaludeční šťávy	384
Působení žaludeční šťávy	387
Pohyby žaludeční	388
Vyprazdňování žaludku	390
Trávení v tenkém střevě	392
Sekret pankreatický	392
Štáva tenkého střeva	397
Sekreční mechanismus šťávy tenkého střeva	399
Žluč	399
Pohyby tenkého střeva	403
Úkoly tlustého střeva	406
Pohyby tlustého střeva	408
Střevní resorpce	409
Resorpční děje v tenkém střevě	412
Význam poznatků elektroosmotických	413
Zažívání uhlovodanů	414
Disimilace glykosalů, glykolysa	417
Glykoneogene	423
Zažívání tuků	423
Disimilace tuků	425
Zažívání bílkovin	426
Disimilace bílkovin	427
Všeobecná charakteristika intermediární přeměny látkové	431
Vzájemné vztahy štěpin energetických živných látek	432
Celková energetická přeměna těla	436
Všeobecné poznámky a metody určování	436
Basální metabolismus	444
Vliv svalové práce, zažívání potravy a chladu na zvýšení látkové přeměny	448
Průměrná denní energetická spotřeba	451
Způsob krytí energetické spotřeby. Zákon isodynamie	454
Požadavky, jimž musí potrava vyhovovati	457
Využitelnost živných látek	458
Potřeba bílkovin	462
Biologický význam jednotlivých aminokyselin a jejich vztah k biologické hodnotě bílkovin	466
Význam vody	469
Metabolismus ostatních minerálních látek (solí)	471
Význam poznamenaných atomů	473
Význam základních skupin minerálních látek	478
Potřeba minerálií	482
Pojem potravin zásadotvorných a kyselinotvorných	483
Podvýživa, hladovění, nadvýživa	483

TEPELNÉ HOSPODÁŘSTVÍ A BILANCOVÁNÍ	484
Teplná bilance homiothermních živočichů	484
Položky tepelného výdeje	485
Výdej tepla z těla a přívod tepla z vnějšku	485
Odvod tepla z těla odpařováním vody	487
Ztráta vody při plicní ventilaci	488
Výdej a příjem tepla zářením nebo sáláním	489
Vlastní tepelná bilance	490
Hospodaření teplem v těle	494
Normální tělesná teplota	495
Topografie teploty těla	496
Zdroje tělesné teploty	497
Význam a důležitost krevního oběhu pro thermoregulaci	498
K otázce thermoregulačního ústředí	500
Následky vyřazení určitých částí ústředního nervstva na teplotu těla	501
Koordinované řízení tepelných ztrát	502
Sekrece a skladba potu	503
Řízení tepelného hospodaření	505
Vztah centrifugálních a centripetálních drah k thermoregulaci	508
Centrifugální dráhy k orgánům fyzikální tepelné regulace	508
Výkyvy tělesné teploty	510
VYLUČOVACÍ FUNKCE LEDVIN A FYSIOLOGIE TĚLNÍCH TEKUTIN	513
Skladba moče a jeho všeobecné vlastnosti	514
Anorganické součásti moče	516
Organické součásti moče	517
Organické součásti moče bezdusíkaté	522
Močová barviva	523
Močové sedimenty a konkrementy	523
Závislost složení moče na složení potravy	524
Výkonnost ledvin	525
Faktory působící na činnost ledvin	530
1. Složení krve	530
2. Význam prokrvení ledviny	533
3. Význam krevního tlaku	535
4. Vlivy nervové.	535
5. Vlivy hormonální	535
Mechanismus vylučování moče ledvinou	536
Vylučování hotového moče	544
Fysiologie tělních tekutin	547
Úvodní poznámky	547
Vlastní fysiologie tělních tekutin	550
Krevní plasma a tkáňový mok	551
Individualita orgánových tkáňových moků	552
Přesuny tekutiny mezi plasmou a vmezeřeným tkáňovým mokem	552
Výměna tekutiny mezi buňkami a mezibuněčnými tekutinami	556
Celkový objem tělních tekutin a vnitrobuněčná tekutina	557
Přesuny vody	558
Přesuny elektrolytů.	559
Výměna vody s vnějškem	559
Přesuny tekutin v gastrointestinálním traktu	561
Vztah ledvin k výměně tělních tekutin	563
Vodní bilance	566
Měření vodní bilance	567

VÝZNAM ORGANICKÝCH REGULÁTORŮ A KATALYSÁTORŮ ČI PŮSOBKŮ	569
Fermenty	571
Rozdělení fermentů	574
I. Hydrolasy	576
II. Desmolasy	580
Tkáňové dýchání	580
Desmolasy nemající povahu redoxas	583
III. Anhydrasa kyseliny uhličité	585
Význam fermentů v patologii	585
Několik poznámek k otázce d-aminokyselin a d-peptidas v rakovinných nádorech	587
Vitaminy	588
Všeobecné o počátcích zjištění potřeby vitaminů a jejich význam v lékařství.	588
Obecné poznatky vyplývající ze studia vitaminů	593
Mechanismus působení vitaminů	593
Přímé a nepřímé působení vitaminů	599
Specifické a nespecifické působení vitaminů.	599
Antagonismus vitaminů	600
Několik poznámek k léčebnému významu vitaminů	601
Vztahy mezi vitaminy, hormony, fermenty a mineráliemi	603
Úloha vitaminů v biologickém dějství	605
Vitamin A	610
Vitaminy skupiny B.	615
Vitamin B ₂	623
Vitamin PP, faktor zabraňující u člověka vzniku pellagry	626
Vitamin B ₆ adermin nebo pyridoxin	630
Vitamin antianemický, krvetvorný	631
Vitamin B ₁₂	633
Kyselina pantothenová	633
Kyselina p-aminobenzoová (vitamin H')	634
Vitamin C, faktor antiskorbutický, kyselina l-askorbová	636
Vitamin P, citrin a rutin	643
Vitamin D, neboli vitamin antirachitický, calciferol	645
Vitamin E	650
Vitamin H či biotin.	653
Vitamin K	654
Kyselina listová (folic acid)	657
Vitaminový význam cholinu a methioninu	658
Denní potřeba vitaminů	659
Doslov k otázce vitaminů	659
Vnitřně sekretorické řízení v organismu	661
Štítná žláza	667
Otázka principu štítné žlázy účinného	667
Následky hyperfunkce štítné žlázy	679
Mechanismy regulující činnost štítné žlázy	682
Hypofyza	684
Přehled hormonů vytvořených hypofysou	686
1. Hormon růstový, somatotropní hormon, zvaný též tethelin	687
2. Hormon gonadotropní, gonadokinin (prolan A a B)	688
3. Thyreotropní hormon	690

4. Laktační hormon, prolaktin	691
5. Hormony uhlovodanové	692
6. Hormon přeměny tukových látek	692
7. Hormon parathyreotropní	693
8. Hormon interrenotropní – kortikotropní	693
9. Menstruační hormon	693
10. Bromový hormon	694
Výkonnost středního laloku hypofysy	694
Výkonnost zadního laloku hypofysy	694
Klinické stavy a syndromy související s poruchami hypofysární činnosti	698
Příštítná tělíska	702
Metabolismus vápníku	705
1. Řízené vstřebávání Ca	706
2. Rovnováha Ca v krvi	706
3. Ukládání a uvolňování Ca ²⁺ kostrou	707
4. Fixace vápníku	707
Epifysa	710
Brzlík	710
Pankreas	711
Symptomy diabetu lidského	713
Chemická povaha insulinu	714
Účiny insulinu	715
Úprava odevzdávání insulinu do krve	716
Nadledvinky	719
Otázka korového hormonu	720
Biochemický význam korového hormonu	722
Dřeň nadledvinek	727
Fysiologický účín a význam adrenalinu	728
Pohlavní žlázy	736
Chemie mužských pohlavních hormonů	737
Ovarium	743
Průběh hormonální sekrece za menstruačního cyklu	746
Hormonální sekrece za těhotenství	748
Regulace ovariální činnosti	750
Vztahy mezi hormony obou pohlaví	752
Hormony tkáňové	753
Histamin	753
Cholin a acetylcholin	757
Sekretin	758
Ostatní tkáňové hormony	758
Antihormony	759
Doslov ke stati o hormonálních regulacích	760